

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strategisk Miljøvurdering Natura 2000-plan 2022-2027

**Ejstrup Klit, Egvands Bakker og Lien med
Underlien**

Natura 2000-område nr. 21

Habitatområde H193 og H219

November 2021

Udgiver: Miljøstyrelsen

Redaktion: Miljøstyrelsen Nordjylland

Forsidefoto:

Udsigt over Lien-skrænten med sure overdrev, kalkoverdrev og enekrat.

Fotograf: Katrine Krogh Andersen

ISBN: 978-87-7564-726-2

Indhold

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027	4
1.1 Ikke teknisk resumé.....	4
1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer	5
1.2.1 Anden lovgivning	6
1.2.2 Andre relevante planer	6
1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ	8
1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen.....	8
1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet	10
1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed.....	10
1.4.2 Befolkningen	11
1.4.3 Menneskets sundhed	12
1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer	12
1.4.5 Materielle goder og kulturarv	12
1.4.6 Landskab.....	13
1.4.7 Arter	13
1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater	13
1.5 Eksisterende miljøproblemer	14
1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området	14
1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål.....	15
1.7 Planens indvirkning på miljøet.....	15
1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet	20
1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg.....	20
1.10 Overvågning	22

1. Miljørapport for Forslag til Natura 2000-plan 2022-2027

Den enkelte Natura 2000-plan er ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021 om miljøvurderinger af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM) underlagt krav om miljøvurdering. SMV rapporten skal indeholde oplysninger, der følger af lovens bilag 4.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem kommunale og andre ansvarlige myndigheders handleplaner, der har fokus på forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen. Der kan således ikke i forbindelse med den statslige plan foretages en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da de statslige Natura 2000-planer ikke fastlægger, hvor den konkrete indsats skal gennemføres.

Natura 2000-område nr. 21, Ejstrup Klit, Egvands Bakker og Lien med Underlien er udpeget som habitatområde nr. 193 Ejstrup Klit og Egvands Bakker og habitatområde nr. 219 Lien med Underlien. Natura 2000-området er ikke placeret nær den danske grænse og udpegningsgrundlaget indeholder ikke trækfugle eller arter, som bevæger sig på tværs af landegrænser. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen består udelukkende af tiltag, som i forhold til områdets naturtyper vurderes at kunne påvirke lokalt fx indsats på hedearealer eller bekæmpelse af invasive arter. Det vurderes derfor ikke, at Natura 2000-planen har grænseoverskridende påvirkning ud over de ovenfor beskrevne.

1.1 Ikke teknisk resumé

Natura 2000-planen medvirker til at sikre, at arter, fugle og naturtyper, som er omfattet af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området på sigt opnår gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Derudover har de planlagte indsatser en positiv effekt for den øvrige natur, fugle og arter, der findes i området, og Natura 2000-planen medvirker således til at sikre den biologiske mangfoldighed generelt.

Natura 2000-område nr. 21 Ejstrup Klit, Egvands Bakker og Lien med Underlien er specielt udpeget for at beskytte en væsentlig tilstedeværelse af klitnaturtyper, herunder hvid klit, grå/grøn klit, klithede, grårisklit, klitlavning og enebærklit. Derudover værdifulde arealer med naturtyper tilknyttet Lien-skrænten, herunder tør hede, kalkoverdrev, surt overdrev og rigkær. Desuden en væsentlig forekomst af dagsommerfuglen hedepletvinge.

Natura 2000-planen for området indeholder et indsatsprogram, som skal medvirke til at sikre eksisterende beskyttede naturtyper på udpegningsgrundlaget samt sikre egnede levesteder for arten hedepletvinge, der er på udpegningsgrundlaget. En realisering af indsatsprogrammet vil ligeledes have gavnlig effekt på en lang række andre arter, som findes i området.

Indsatser beskrevet i planen medvirker bl.a. til at sikre en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje af naturtyper med en grundlæggende indsats på hedearealer. Der iværksættes endvidere en bekæmpelse af invasive arter.

Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen har fokus på at sikre synergieffekter, skabe større sammenhæng i naturen og sikre en mere naturlig dynamik i områderne. Dette kan f.eks. ske gennem eksisterende og kommende tilskudsordninger vedr. plejeindsatser og lavbundsarealer, evt. aftale om etablering af nationalpark og aftaler om udlægning af urørt skov. En evt. etablering af nationalpark vurderes generelt at bidrage til at bevare og forbedre flora, fauna og den biologiske mangfoldighed.

Udtagning af lavbundsarealer kan desuden potentielt medvirke til at begrænse udledningen af CO₂, og indsatsen forventes dermed have en positiv klimaeffekt. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje og udtagning af kvælstofholdige lavbundslande kan desuden medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed medvirke til at opfylde vandområdeplanens mål.

Den sikring og forbedring af naturgrundlaget, som forventes som følge af Natura 2000-planens indsatsprogram forventes at gavne landskabsværdien i området. Planen vil potentielt give befolkningen adgang til en mere spændende natur. Planen kan indirekte bidrage positivt til menneskers sundhed gennem et større incitament til rekreative aktiviteter.

Natura 2000-planens gennemførelse vurderes at komplimentere og understøtte den eksisterende fredning i Natura 2000-området. Realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter samt vandområdeplanen for området.

1.2 Planens indhold, hovedformål og andre relevante planer

Indhold

Natura 2000-planen består af målsætninger for det enkelte Natura 2000-område og områdets udpegningsgrundlag, samt et indsatsprogram, der angiver retningslinjer for planens gennemførelse i planperioden 2022-2027. Målsætningerne består af overordnede målsætninger for hele Natura 2000-området samt konkrete målsætninger og afvejning af modstridende naturinteresser. Retningslinjerne om naturområdernes forvaltning i indsatsprogrammet, har både konkret og generel karakter. Endelig indeholder Natura 2000-planen et oversigtsskema, der viser naturtyper og arter på områdets udpegningsgrundlag.

Hovedformål

For området findes følgende overordnede målsætninger i forslag til Natura 2000-planen.

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er, at området udgør et lysåbent, lavtvoksende og sammenhængende landskab med klitnaturtyper på det marine forland med udbredte levesteder for hedepletvinge samt artsrige, store og sammenhængende lysåbne naturarealer på og ved foden af kystskrænten.

Klitnaturtyperne forklit (2110), hvid klit (2120), grå/grøn klit (2130), klithede (2140), havtornklit (2160), grårisklit (2170), klitlavning (2190) og enebærklit (2250) samt indlandsnaturtyperne tør hede (4030), enekrat (5130), kalkoverdrev (6210), surt overdrev (6230), kildevæld (7220) og rigkær (7230) sikres. Nævnte naturtyper og arter har enten stærkt ugunstig bevaringsstatus, særlige forekomster i Danmark eller er biogeografisk store forekomster i området.

Arealet med de lysåbne indlandsnaturtyper på og ved foden af Lien-skrænten øges.
Arealet med klitlavning (2190) øges.

Nyere tilgroning med stilkeke-krat (9190) kan nedprioriteres til fordel for de lysåbne habitatnaturtyper.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og etableringsmuligheder for arterne. Den økologiske integritet sikres derudover ved god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

1.2.1 Anden lovgivning

Natura 2000-planen er bindende for myndighederne. Det vil sige, at alle myndigheder skal lægge Natura 2000-planen til grund i arealdrift på egne arealer, naturforvaltning eller ved udøvelse af deres beføjelser i henhold til lovgivningen i øvrigt. Offentlige lodsejere er bundet af planens målsætninger og kan vælge at gennemføre disse direkte i egne drifts- og plejeplaner. På lovområder som f.eks. fiskeriloven og vildtforvaltningsloven, hvor staten er myndighed, kan der følges op med nationale strategier.

Natura 2000-planen tilsidesætter ikke øvrig lovgivning, og den indsats, som iværksættes for at sikre planens gennemførsel, skal have de fornødne tilladelser, dispensationer m.v., på grundlag af konsekvensvurderinger, hvor dette er nødvendigt i henhold til lovgivningen herom. I det omfang, indsatsen entydigt kan defineres som nødvendig for lokalitetens forvaltning, er en konsekvensvurdering efter habitatdirektivet ikke påkrævet, men der kan kræves tilladelse eller godkendelse efter anden lovgivning.

Der er ikke gennemført vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6.3 af de enkelte Natura 2000-planer, idet planer, som direkte er forbundet med eller nødvendige for Natura 2000-områdets forvaltning, ikke er omfattet af kravet om screening og evt. konsekvensvurdering.

1.2.2 Andre relevante planer

Anden generations Natura 2000-planer for 2016-2021 blev vedtaget i april 2016, og de opfølgende kommunale handleplaner blev endeligt vedtaget i foråret 2017.

Første generations Natura 2000-planer (2010-2015) fastlagde rammerne for en række grundlæggende indsatser, som f.eks. rydninger, forbedrede hydrologiske forhold og iværksættelse af plejetiltag. Disse indsatser blev fastholdt og videreført i anden generations Natura 2000-planer (2016-2021). I tredje generation Natura 2000-planer igangsættes nye indsatser med særlig fokus på fortsat pleje til sikring af beskyttede naturtyper, fugle og arter, sikring af naturlig dynamik og større sammenhængende arealer fx udlægning af arealer til urørt skov, udtagning af lavbundsjord og ved at sikre en mere hensigtsmæssig hydrologi.

Natura 2000-planer, som omfatter fredskovpligtige arealer, og dermed er omfattet af skovloven, skal revideres med 12 års mellemrum, jf. skovlovens § 16, stk. 2. Det betyder således, at Natura 2000 skovplanerne, som er en del af 1. generations Natura 2000-planer, er gældende fra 2010 til udgangen af 2021 og at der i forbindelse med udarbejdelse af tredje generations Natura 2000-planer, også vil ske en revision af den del af Natura 2000-planerne, som omfatter fredsskovpligtige arealer.

Vandområdeplaner og EU's havstrategi

Natura 2000-område nr. 21 er beliggende i vandområdedistrikt Jylland og Fyn. Vandområdets økologiske og kemiske tilstand fremgår af vandplanen for området.

For de Natura 2000-områder som også er omfattet af en vandområdeplan og Danmarks Havstrategi, er målsætninger og retningslinjer for indsatser om vandkvalitet, næringsstoffer, miljøfremmede stoffer, hydrologi og fysiske forhold samlet i vandområdeplanen og/eller i basisanalysen med tilhørende indsatskatalog og havstrategien. Disse mål og indsatser vil bidrage til at forbedre vandmiljøet og vandkvaliteten i Natura 2000-områderne og understøtte Natura 2000-planens målsætninger.

Landsplandirektiver og kommuneplaner

Natura 2000-områderne, der er udpeget i medfør af miljømålsloven, skal fremgå af landsplandirektiver og kommuneplaner. I henhold til Bekendtgørelse om planlægning nr. 1157 af 1. juli 2020, må kommuneplaner ikke stride mod en Natura 2000-plan, jf. lov om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (miljømålsloven), en handleplan efter samme lovs § 46 a eller regler udstedt i medfør af samme lovs § 36, stk. 3, eller stride mod en Natura 2000-skovplan, jf. kapitel 4 i lov om skove. Af redegørelsen til planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendig for et Natura 2000-områdes forvaltning, skal jf. bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter, indgå en vurdering af planforslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger.

Klimasikring

Regeringen har i december 2012 udgivet en handlingsplan for klimasikring af Danmark. Planen indeholder en lang række regeringsinitiativer, der skal medvirke til at skabe bedre rammer for klimatilpasningen lokalt. De enkelte kommuner har udarbejdet en klimatilpasningsplan. En vurdering af samspillet mellem den kommunale klimatilpasningsplan og Natura 2000-planen forudsætter kendskab til, hvor de forudsatte indsatser i Natura 2000-planen konkret vil blive gennemført sammenholdt med de indsatser, der skal gennemføres som led i klimatilpasningsplanen.

Kommunal klimatilpasningsplan

Såfremt konkrete projekter som led i den kommunale klimatilpasningsplan kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering af projektet, inden det kan gennemføres. Dette gælder dog ikke, hvis projektet gennemføres som led i Natura 2000-planen og dermed har som delformål at sikre, at naturtyper og arter opnår gunstig bevaringsstatus.

Natur- og Biodiversitetspakke

I december 2020 blev der indgået aftale om Natur- og biodiversitetspakken, som har til formål at fremme natur og biodiversitet i Danmark og bidrage til at bremse naturens tilbagegang. Natur- og biodiversitetspakken skal gennemføres i perioden 2021-2024. Med Natur- og Biodiversitetspakken er der bl.a. afsat midler til udpegningsgrundlaget for naturnationalparker, udlægning af urørt skov, forbedring af havmiljøet og udarbejdelse af strategi for forvaltning af truede arter.

Det fremgår af Lov om naturnationalparker, at ansøger, i forbindelse med ansøgningsfasen til etablering af naturnationalparken, skal udarbejde en projektbeskrivelse for etablering af naturnationalparken, samt en forvaltningsplan for området. Planen skal tage højde for internationale naturbeskyttelseshensyn, herunder skal det fremgå af redegørelsen, om forvaltningsplanens gennemførsel er afhængig af tilladelser, godkendelser eller dispensationer ligesom der skal indgå en beskrivelse af nuværende status for naturen i området. Forvaltningsplanen er tiltænkt at skulle sikre en vildere naturforvaltning, bl.a. i Natura 2000-områder. Det fremgår i den forbindelse af lov om naturnationalparker, at det forudsættes, at den vildere naturforvaltning er i overensstemmelse med bevaringsmålsætninger i Natura 2000-planen for berørte områder.

Forbud mod gødskning, sprøjtning og omlægning af §3-arealer

Pr. 1. juli 2022 træder et forbud mod sprøjtning, gødskning og omlægning af § 3-arealer i kraft.

Forbuddet vil gælde alle arealer, der er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3, stk. 2 og 3 og vil i praksis hovedsageligt have betydning for ferske enge og strandenge, hvor der i dag kan være en lovlig drift med sprøjtning, gødsning og/eller omlægning. For de øvrige § 3-beskyttede naturarealer gælder der som udgangspunkt allerede et sådant forbud. En delmængde af de § 3 strandenge kan også være kortlagt som habitatnatur, mens de ferske enge ikke har en tilsvarende habitatnaturtype. Lovændringen forventes at have en gavnlig synergieffekt på Natura 2000-områderne, herunder evt. fugle og arter på udpegningsgrundlaget, samt de kortlagte habitatnaturtyper, både i form af en direkte effekt på de kortlagte strandenge og indirekte ved at mindske eventuel randpåvirkning.

1.3 Nuværende naturtilstand i Natura 2000-området og Nul-alternativ

I basisanalysen, der danner grundlag for Natura 2000-planen, er der foretaget en nærmere gennemgang af den nuværende naturtilstand i området.

1.3.1 Nuværende naturtilstand jf. basisanalysen

Naturtilstanden for områdets lysåbne naturtyper er god eller høj på omkring 75% af arealet, mens det resterende areal har moderat eller ringe tilstand. De store arealer med god tilstand i området må bl.a. tilskrives, at der er store naturarealer i området, der er under pleje med afgræsning og rydning, at der på store arealer er en relativt lav andel af høje græsser og urter samt vedplanter og invasive arter, og at og at der tillige er et godt artsindhold på mange af arealerne. Der er fortsat arealer under tilgroning i området og med forekomst af invasive arter og stedvist problemer med afvanding. Sammen med et ringe artindhold på en del af arealerne er det nogle væsentlige parametre for, at der fortsat er arealer i moderat og ringe tilstand i området.

Områdets vidtrækkende arealer med klitnaturtyper er overvejende i god/høj tilstand. Dette gælder naturtyperne grå/grøn klit (2130), klithede (2140), grårisklit (2170), klitlavning (2190), enebærklit (2250), mens hele arealet med forklit (2110) udelukkende er i god tilstand. Klitnaturtyperne hvid klit (2120) og havtornklit (2160) er overvejende i moderat tilstand.

For de væsentlige lysåbne naturtyper uden for klitterne er naturtypen tør hede (4030) på knap halvdelen af arealet i god tilstand, mens godt halvdelen af arealet er i moderat/ringe tilstand. Naturtypen enekrat (5130) er overvejende i moderat/ringe tilstand. Langt hovedparten af naturtyperne surt overdrev (6230) og kalkoverdrev (6210) er i god/høj tilstand. Naturtypen rigkær (7230) er overvejende i god tilstand. Naturtypen kildevæld (7220) er overvejende i moderat/ringe tilstand. Fire af kildevældene er dog skovkildevæld, hvor en høj vedplantedækning og en sparsomt artsindhold er en naturlig tilstand. Afvanding er en anden afgørende årsag til moderat/ringe tilstand for to af områdets kildevæld.

Udover de nævnte naturtyper, er der i området kortlagt mindre arealer med våd hede (4010), og der er kortlagt arealer med urtebræmme (6430), der ikke er tilstandsvurderet.

Af skovnaturtyper er der primært registreret stilk-egekrat (9190). Derudover et meget lille areal med skovklit (2180). Der er i området kortlagt knap 15 ha med stilk-egekrat. På ca. 3/4 af arealet med naturtypen er der registreret <1 store træer/ha, mens der på det resterende areal er registreret 1-5 store træer/ha. På ca. 2/3 af arealet med naturtypen er der registreret <1 stykker liggende dødt ved/ha og på den resterende del 1-5 stykker liggende dødt ved/ha. Der er endvidere registreret 6-10 stykker stående dødt ved/ha på godt halvdelen af arealet og <1 eller 1-5 stykker stående dødt ved/ha på det resterende areal.

På det lille areal med skovklit er der registreret <1 store træer/ha og <1 stykker liggende dødt ved og stående dødt ved/ha.

Jf. seneste Artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i de to skovhabitatnaturtyper.

Naturtyperne tidvist våd eng (6410) og ege-blandskov (9160) er også på områdets udpegningsgrundlag, men er ikke registreret i området ved den seneste kortlægning.

Inden for Natura 2000-området er der kortlagt i alt to småsøer under 5 ha. Den ene af søerne er kortlagt som habitatnaturtypen søbred med småurter (3130). Søen er beregnet til at være i god tilstand. Den anden sø er kortlagt som habitatnaturtypen næringsrig sø (3150). Denne sø er også beregnet til at være i god tilstand.

I Natura 2000-området er der kortlagt 9 km vandløb af typen vandløb med vandplanter (3260). Denne naturtype er ikke tilstandsvurderet.

På Natura 2000-området udpegningsgrundlag er sommerfuglen hedepletvinge. Natura 2000-området er et kerneområde for hedepletvinge. Arten er udbredt og har en stabil forekomst i området, særligt inden for det militære skydeområde. I forbindelse med at Natura 2000-området er blevet udvidet, er der kommet flere vigtige lokaliteter for hedepletvinge med i området. I perioden 2004-2019 ser det overordnet ud til at udbredelsen af hedepletvinge er øget i området.

Jf. DCE's NOVANA-afrapportering har den landsdækkende overvågning i NOVANA siden 2004 påvist arten på et stigende antal lokaliteter. Samtidig med at arten er blevet hyppigere i sit udbredelsesområde i Nordjylland nord for Limfjorden, er den i de senere år fundet på helt nye levesteder i Nordjylland.

En række naturtyper og levesteder for arter og fugle, som området er udpeget for at beskytte, kræver vedvarende drift for at sikre eller genoprette gunstig bevaringsstatus. Det gælder fx en række lysåbne naturtyper. Samtidig kræver andre naturtyper og levesteder i moderat til dårlig tilstand tiltag, der kan imødegå forringelse.

Hvis ikke indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for tredje planperiode realiseres, er der en potentiel risiko for, at den gode naturtilstand på en stor andel af naturarealerne og den hensigtsmæssige drift og pleje på naturtyperne ikke fastholdes.

Der er således potentiel risiko for at naturtilstanden ikke vil blive forbedret på de lysåbne naturtyper, da der er behov for en indsats mod invasive arter og fremadrettet sikring af hensigtsmæssig drift, også af områdets sø-naturtyper, for at undgå tilgroning. Naturtilstanden vil potentielt set heller ikke blive forbedret på arealer med naturtyper hvor uhensigtsmæssig hydrologi også er et problem, herunder rigkær, kildevæld og klitlavning.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for, at der ikke sikres levesteder for områdets mange andre arter, herunder rødlistede arter. Der er risiko for, at bestanden af hedepletvinge ikke sikres og at bevaringsstatus for arten forringes på biogeografisk niveau.

Hvis ikke planens indsats om udtagning af kulstofholdige lavbundsjord realiseres, vil planen ikke i det forventelige omfang kunne bidrage til at reducere udledningen af CO₂ og et renere vandmiljø eller bidrage til udbygning og større robusthed af naturområder. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje i dette område vil også potentielt og i mindre omfang kunne medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed betyde mindre udvaskning af kvælstof til vandmiljøet, hvilket kan udeblive ved manglende realisering.

For områdets skove kan en manglende gennemførelse af indsatsprogrammet om urørt skov potentielt betyde, at skovstrukturer som antallet af store træer og mængden af dødt ved ikke forbedres, der dermed ikke kommer biodiversiteten til gavn.

De tiltag, der forventeligt kan sættes ind med i forbindelse med en evt. etablering af naturnationalpark inden for dele af Natura 2000-området, vil generelt bidrage til at bevare og forbedre flora, fauna og den biologiske mangfoldighed, f.eks. ved omdannelse af nåletræsbevoksninger til lysåben natur og skabelse af mere varierede skove og andre tiltag til fordel for biodiversiteten. Hvis ikke planen vedtages kan disse forventede forbedringer udeblive.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at nye muligheder i forhold til naturformidling, undervisning, og forskning som følge af en evt. udlægning af naturnationalpark ikke opstår og at nye muligheder for friluftsliv, turisme og flere unikke naturoplevelser ikke bliver mulige.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at den biologiske mangfoldighed i området generelt stagnerer, hvilket for befolkningen kan betyde, at de ikke får adgang til naturområder af højere kvalitet. Rekreative aktiviteter kan af denne årsag blive mindre attraktive, hvorved den positive effekt på befolkningens sundhed udebliver. Der er endvidere risiko for at landskabet vil fremstå mindre varieret og at tilgroning af fortidsminder ikke i samme omfang vil modvirkes.

Hvis ikke indsatsprogrammet i planen for tredje planperiode realiseres, er der risiko for at forventede bidrag til opfyldelse af fredningsformål og kumulative effekter udebliver.

1.4 Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet

I dette afsnit beskrives de øvrige miljøforhold i og udenfor Natura 2000-området, der kan blive væsentligt berørt af Natura 2000-planen.

1.4.1 Flora, fauna og biologisk mangfoldighed

Natura 2000-planen bidrager, ud over sikring af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for området, generelt til at sikre naturtyper og arter, der findes inden for området, idet Natura 2000-planerne generelt medvirker til at etablere gunstige forhold for naturen.

Tilgroning med høje græsser/urter og vedplanter, forekomst af invasive arter samt kunstig afvanding forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Desuden kan tilgroning medføre forringelse af levestederne for hedepletvinge og andre arter i området. Planens indsatser om pleje og sikring af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi vil modvirke denne udvikling og vil desuden medvirke til, at naturtyper og arter, der ikke er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, får forbedrede forhold.

Planens indsatser om bekæmpelse af invasive arter og grundlæggende indsats af hedearealer bidrager til opretholdelse af naturtyperne i området.

Planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, vil kunne bidrage til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper og arter, der findes inden for området.

Planens indsats om udtagning af lavbundsjarde kan bidrage til at skabe større sammenhængende naturområder med større robusthed.

Planens indsats med at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje er til gavn for skovnaturtyperne og for tilknyttede arter generelt.

Udlægning af arealer til urørt skov vil kunne skabe større variation i skovene med f.eks. flere skovlysninger og mere dødt ved og dermed kunne skabe gode rammer for biodiversiteten generelt.

Med planens indsatsprogram arbejdes der for at sikre egnede levesteder for områdets udpegede art, hedepletvinge. Hensigtsmæssig pleje af naturarealerne er vigtige for at hedepletvinge fortsat kan have en stor, stabil og udbredt bestand i området. Med planens indsats for habitatnaturen sikres samtidig § 3-beskyttet natur i området og rødlistede arter. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter bidrager positivt i forhold til forvaltning af arterne.

Naturstyrelsen har sendt projektbeskrivelse for Naturnationalpark Tranum i høring.

Naturnationalparken har til hensigt at styrke natur og biodiversitet ved at etablere store sammenhængende naturområder, hvor naturen så vidt muligt får lov til at udvikle sig på egne præmisser. Dette medfører, at kommerciel skovdrift ophører med det formål at fremme biodiversitet. Konkret kan det f.eks. betyde, at der gennemføres græsning, omdannelse af nåletræsbevoksninger til lysåben natur, skabelse af mere varierede skove, fjernelse af invasive arter, etablering af hensigtsmæssig hydrologi og andre tiltag til fordel for biodiversiteten. Tranum-området rummer på nuværende tidspunkt store områder med nåletræsplantager med ikke-hjemmehørende træarter.

Naturnationalparken kan potentielt påvirke naturtyper og arter i området og på længere sigt omkringliggende områder.

Opsætning af hegn, ændring af, eller etablering af stier mv. kan potentielt kunne have en begrænsende effekt på dyrs færden i området men vil i det tilfælde kunne konstrueres med faunapassager i hegnet, og et totrådet kreaturhegn i ca. en meters højde kan hjortevildt, hare, ræv m.v. sagtens forcere.

Udsætning af større græssere som f.eks. heste og kreaturer i forbindelse med evt. etablering af naturnationalpark vil potentielt kunne påvirke følsomme naturforekomster i området men vil normalt kunne undgås ved at regulere græsningstryk eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området.

Særlige arter i området er behandlet under afsnittet "Særlige arter".

1.4.2 Befolkningen

Natura 2000 område nr. 21 Ejstrup Klit, Egvands Bakker og Lien med Underlien er beliggende i Jammerbugt Kommune, der har et indbyggertal på 38.200. Natura 2000-planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området.

Sikringen af den eksisterende natur kan have betydning for arealanvendelsen, idet der kan forekomme arealer, som i forbindelse med gennemførelsen af planen vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Ændringer af hegning, sikring af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi eller udlægning af arealer til urørt skov kan f.eks. potentielt have en betydning for befolkningens adgang i området. Udlægning af urørt skov i området kan f.eks. medføre at færdsel uden for veje og stier i dele af området ændrer sig. Realisering af planens indsatsprogram vil samtidig give befolkningen en mere spændende natur.

Naturstyrelsen har sendt udkast til projektbeskrivelse for Naturnationalpark Tranum i høring. Naturnationalparken planlægges etableret i dele af området omfattende store dele af klitområdet og klitplantage. Naturnationalparken har til hensigt at styrke natur og biodiversitet ved at etablere store sammenhængende naturområder, hvor naturen så vidt muligt får lov til at udvikle sig på naturlige præmisser. Naturnationalparkerne skal samtidig skabe mere spændende naturoplevelser. Udlægning til naturnationalpark kan, som følge af f.eks. hegning og vådere jordbund som konsekvens af potentielle hydrologiprojekter, potentielt have en betydning for befolkningens adgang i området, men vurderes samtidig at give befolkningen mulighed for en mere spændende naturoplevelse. Der er i dag offentlig adgang til store dele af området.

1.4.3 Menneskets sundhed

Natura 2000-området udnyttes i høj grad til rekreative aktiviteter, f.eks. vandring og cykling, som bidrager til menneskets sundhed. Natura 2000-planen har til formål at sikre, at de beskyttede naturtyper og arter opnår gunstig naturtilstand på sigt. Naturstyrelsen har sendt projektbeskrivelse om Naturnationalpark Tranum i høring. Etablering af naturnationalpark og urørt skov kan potentielt betyde, at den rekreative udnyttelse af dele af området ændrer sig, fx grundet ændret hegning og etablering af helårsgræsning med større græssere som heste og kvæg i naturnationalparken. Evt. etablering af naturnationalpark i området vil formentlig medføre et øget fokus på naturen og på naturformidling.

1.4.4 Jordbund, vand, luft og klimatiske faktorer

Det vurderes, at Natura 2000-planens sikring af den eksisterende udpegede natur i området, bl.a. gennem sikring af en hensigtsmæssig drift og pleje af arealerne og arternes levesteder ikke har indflydelse på jordbunden, idet indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der ikke vil blive gravet i jordbunden.

Naturstyrelsen har sendt projektbeskrive for Naturnationalpark Tranum i høring. Evt. etablering af naturnationalpark i området og sikring af hensigtsmæssig hydrologi vil potentielt kunne påvirke jordbundsforholdene til at blive vådere.

Mulig etablering af ny natur på lavbundsarealer, kan bidrage til at skabe større sammenhæng mellem de eksisterende naturarealer og potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO₂. Planen vil kunne påvirke søer og vandløb positivt og bidrage til realisering af vandområdeplanen for området. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje i dette område vil potentielt kunne medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed betyde mindre udvaskning af kvælstof til vandområderne.

Det vurderes at vedtagelse af planen ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.

1.4.5 Materielle goder og kulturarv

Natura 2000-planens indsatser omfatter pleje af de naturtyper, der findes på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, hvilket potentielt kan påvirke adgangen til og kvaliteten af til områder, som har betydning for lokalbefolkningen. Planen vil ligeledes kunne påvirke kulturarv i form af bl.a. pleje af fortidsminder. I forhold til kulturarv er der i Natura 2000-område nr. 21 primært fredede og ikke-fredede fortidsminder i form af rundhøje. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen

er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".

1.4.6 Landskab

Natura 2000-området domineres dels af et stort, sammenhængende og veludviklet klitlandskab, som er dannet på marint forland, dels af den markante og langstrakte kystskrænt Lien. I klitområdet findes der store og sammenhængende arealer med klitnaturtyper, herunder hvid klit, grå/grøn klit, klithede, grårisklit, klitlavning og enebærklit. Lien-skrænten er Danmarks højeste indlandskystskrænt. Den er flere steder gennemskåret af dybe, skovbevoksede erosionskløfter, hvoraf Langdal, Dybdal og Fosdal hører til de mest markante. På Lien-skrænten findes bl.a. værdifulde forekomster af naturtyperne surt overdrev og kalkoverdrev. Ved foden af skrænten findes bl.a. rigkær og her løber desuden Svenstrup Å. Natura 2000-området er omfattet af Tranum Skydeterræn og Overklitten Sø, hvor dagsommerfuglen hedepletvinge forekommer i stort antal. Størstedelen af Natura 2000-området er omfattet af fredningen af Lien, Fosdalen og Sandmosen.

Sikring og forbedring af naturplejetiltag som følge af indsatser kan have betydelig effekt på landskabet i området. Det ses tydeligt ved udsigten over Lien-skrænten, hvor der de senere år har været markante rydninger af træer og buske. Herved er landskabet ændret så indlandsskrænten stedvist fremstår mere lysåben og endnu mere markant bag det fladere klitlandskab. Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag vil generelt kunne øge landskabsværdien ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. Udlægning af naturnationalpark vil kunne påvirke landskabet, fx i form af færre nåletræer, flere lysninger og mere lysåbent natur.

1.4.7 Arter

Inden for Natura 2000-området, særligt arealerne ved Tranum Skydeterræn og ved Overklitten Sø, findes en stor og udbredt bestand af sommerfuglen hedepletvinge. Natura 2000-planen vil med plejeindsatser kunne påvirke bestanden og udbredelsen af denne art.

Områdets naturtyper rummer bl.a. de fredede orkideer purpurgøgeurt, plettet gøgeurt, thy-gøgeurt og sumphullæbe, rødlistede arter som f.eks. kattefod, krogneb-star, leverurt og rundfinnet radeløv, en større bestand af den på verdensplan sjældne art nikkende kobjælde og mange karakteristiske arter for de forskellige naturtyper som f.eks. tormentil, lægeærenpris, kratfladbælg og fåresvingel på arealer med surt overdrev.

Natura 2000-planen vil kunne påvirke forskellige arter i området eller arter som lever i tilstødende områder, da planen indeholder indsatser til forbedring af levesteder for arter.

1.4.8 Fredninger, fredede områder og vildtreservater

Inden for Natura 2000-området findes fredningen af Lien, Fosdalen og Sandmosen. Fredningen dækker størstedelen af området. Der er tale om en fredning til sikring af de landskabelige, natur- og kulturhistoriske, kulturgeografiske og rekreative værdier i området. Natura 2000-planen indeholder indsatser, som kan påvirke naturtyper og beskyttelse af arter positivt.

Natura 2000-planen indeholder således indsatser, der direkte eller indirekte understøtter nogle af fredningens formål.

1.5 Eksisterende miljøproblemer

Truslerne mod naturværdierne og områdets udpegningsgrundlag er beskrevet i basisanalysen, der danner grundlag for udkast til Natura 2000-planen for området. Planens mål er at sikre udpegningsgrundlaget mod disse trusler herunder prioritering i tilfælde af modstridende naturinteresser.

Tilgroning med høje græsser, urter og vedplanter forandrer naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den lavtvoksende og artsrige naturtype-karakteristiske vegetation erstattes af en mere artsfattig vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter. Store dele af områdets habitatnatur er under pleje med afgræsning, og områdets lysåbne naturtyper er på store arealer præget af en relativt lav andel af høje græsser og urter samt vedplanter. Der er dog stedvist arealer under tilgroning i Natura 2000-området. Tilgroning i for høj græs- og urtevegetation er bl.a. stedvist en trussel på større arealer med naturtypen grå/grøn klit og tilgroning med vedplanter udgør bl.a. en trussel på større arealer med klitlavning.

Afvanding udgør stedvist en trussel i området, f.eks. på arealer med klitlavning og rigkær. Afvanding i form af grøfter, dræn eller pumper forandrer ligeledes naturen og kan føre til ændringer i vegetationen, således at den naturlige, naturtype-karakteristiske vådbundsvegetation erstattes af en vegetation, der i højere grad præges af mere almindelige, konkurrence-stærke arter, der er knyttet til mere tørre forhold.

Invasive arter udgør stedvist en trussel i området. Invasive plantearter er ikke-hjemmehørende arter, der fortrænger naturlig vegetation. Forekomst af invasive arter er en trussel, fordi arterne breder sig ekspansivt og udkonkurrerer de arter, der er karakteristiske for naturtyperne.

Fjernelse af hugstmodne træer og dødt ved i skove betyder, at skovene kommer til at rumme relativt få gamle træer og relativt lidt dødt ved, hvilket forringer levesteder for skovtilknyttede arter, herunder bl.a. mange vedboende svampe og biller. Ifølge den seneste artikel 17-afrapportering til EU om habitatnaturtypernes tilstand, mangler der generelt store træer og dødt ved i skovhabitat typer.

Deposition af luftbårne kvælstofforbindelser, herunder ammoniak kan påvirke næringsfattige naturtyper. Naturtyperne har forskellig sårbarhed over for kvælstofdeposition.

Der er ikke er kendskab til øvrige trusler i området.

1.5.1 Planens påvirkning af truslerne i området

I dette afsnit redegøres der for, om planen, med dens indsatser, potentielt vurderes at forværre eller afhjælpe ovennævnte trusler.

Planens indsatsprogram indeholder en målsætning om at sikre de lysåbne terrestriske naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje. Pleje vil sikre mod utilsigtet tilgroning ligesom sikring af en for naturtyperne uhensigtsmæssig hydrologi vil modvirke afvanding. Indsatser gennemført i tidligere planperioder vedligeholdes, f.eks. ved genrydning af arealer, hvor der tidligere har været gennemført en Natura 2000-indsats. På hedearealer gennemføres en grundlæggende indsats. Der iværksættes en bekæmpelse af invasive arter, der vil modvirke denne stedvise trussel i området.

For skovnaturtyperne skal sikres en skovnaturtypebevarende drift og pleje også til gavn for tilknyttede fugle og arter.

Der er planlagt indsats om urørt skov, og Naturstyrelsen har sendt projektbeskrivelse for Naturnationalpark Tranum i høring. Natura 2000-planens indsats om udlægning af urørt skov forventes at forbedre tilstanden af områdets skove og hermed forbedre levesteder for skovtilknyttede dyr, planter og svampe.

Natura 2000-planens indsats i forhold til områdets naturtyper forventes generelt at medvirke til at sikre velegnede levesteder for de mange arter, der benytter området som levested.

Emissionen af ammoniak fra landbruget reguleres gennem husdyrgodkendelsesloven, som bidrager til at mindske ammoniakudledning fra punktkilder. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje vil ligeledes medvirke til at tilbageholde kvælstof og vil modvirke tilgroning som følge af deposition af luftbårne kvælstofforbindelser.

1.6 Internationale miljøbeskyttelsesmål

Danmark har tilsluttet sig en række internationale konventioner indeholdende miljøbeskyttelsesmål, hvis indhold i en lang række tilfælde er indarbejdet i lovgivningen. For EU- lovgivningen gælder generelt, at den er implementeret i dansk lovgivning. Danmark har bl.a. ratificeret Ramsarkonventionen og Biodiversitetskonventionen. Biodiversitetskonventionens formål er bl.a. at sikre, at den biologiske mangfoldighed bevares. Formålet med Ramsarkonventionen er at beskytte vådområder med en særlig betydning for fugle. Danmark har udpeget 28 Ramsarområder, der alle indgår i EU's fuglebeskyttelsesområder. Ramsarområderne er dermed en del af det danske Natura 2000-netværk.

Planen er en udmøntning af EU's Habitat- og Fuglebeskyttelsesdirektiv implementeret i dansk lov via Miljømålsloven, lovbekendtgørelse nr. 119 af 26. januar 2017 med senere ændringer. Planen vil sikre, at areal og tilstand af kortlagte naturtyper og levesteder for omfattede arter ikke går tilbage eller forringes. Samtidig vil der ske en særlig indsats for truede naturtyper og arter, hvilket er afspejlet i indsatsprogrammet i Natura 2000-planerne for tredje planperiode.

1.7 Planens indvirkning på miljøet

Natura 2000-planens indsats vedrører hovedsageligt forbedring af allerede eksisterende og beskyttet natur, idet evt. forbedrede vandforhold for naturarealer og eventuel udtagning af kulstofholdige lavbundsjord har en positiv effekt på særligt biodiversitet, men også i forhold til vand- og klimamål.

I tabel 1 herunder er gennemgået planens sandsynlige indvirkning på en række faktorer ifølge lovbekendtgørelse nr. 1976 af 27. oktober 2021, bilag 4.

Planens indvirkning på	Påvirkes	Ingen påvirkning	Redegør for indvirkning
Flora, fauna og biologisk mangfoldighed	X		Natura 2000-planen medvirker generelt til at sikre, at flora, fauna og biologisk mangfoldighed bevares og forbedres, idet planen medvirker til at skabe gunstige forhold for naturen. I Natura 2000-område nr. 21, Ejstrup Klit, Egvands Bakker og Lien med Underlien vil realisering af planens indsatser om bl.a. at sikre en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje af naturtyper og levesteder medvirke til at hindre tilgroning af lysåbne naturtyper og kan bidrage til at sikre og bevare de våde

		naturtyper. Mere konkret betyder det, at naturtilstanden opretholdes og/eller forbedres. Planens indsats om bekæmpelse af invasive arter og grundlæggende indsats på hedearealer bidrager til opretholdelse af naturtyperne i området. Planens indsats med at sikre en skovnaturtypebevarende drift og pleje er til gavn for skovnaturtyperne. Planens indsats om at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur ved at sikre større driftsenheder af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, bidrager til at sikre en hensigtsmæssig naturtilstand af naturtyper og arter, der findes inden for området. Planens indsats om udtagning af lavbundsjord kan bidrage til at skabe større sammenhængende naturområder med større robusthed. Det vurderes, at indsats om udlægning til urørt skov på sigt vil skabe større variation i skovene med f.eks. flere skovlysninger og mere dødt ved og dermed skabe gode rammer for biodiversiteten generelt. Realisering af planens indsatsprogram vil samtidig sikre velegnede levesteder for hedepletvinge, §3-beskyttede natur, fredede og rødlistede arter i området samt arter i området generelt. Planens indsats om udarbejdelse af en national strategi for forvaltning af truede og rødlistede arter, vil ligeledes gavne de fredede og rødlistede arter i området. Naturstyrelsen har sendt projektbeskrivelse for Naturnationalpark Trandum i høring. De tiltag der forventeligt kan sættes ind med i forbindelse med evt. etablering af naturnationalpark inden for dele af Natura 2000-området vurderes generelt at bidrage til at bevare og forbedre flora, fauna og den biologiske mangfoldighed. Indsats i forbindelse med udlægning til naturnationalpark kan f.eks. omfatte græsning, omdannelse af nåletræsbevoksninger til lysåben natur, skabelse af mere varierede skove, fjernelse af invasive arter og etablering af hensigtsmæssig hydrologi og andre tiltag til fordel for biodiversiteten. Forandringerne af naturtyperne og levesteder for arter kan potentielt påvirke de arter, der på nuværende tidspunkt findes i området, ligesom det på sigt kan give mulighed for at andre arter indvandrer til området. Opsætning af hegn kan potentielt påvirke passage for fauna ind og ud af området, men kan evt. konstrueres med faunapassager i hegnet, og et totrådet kreaturhegn
--	--	---

			i ca. en meters højde kan hjortevildt, hare, ræv m.v. sagtens forcere. Udsætning af større græssere som f.eks. heste og kreaturer i forbindelse med evt. etablering af naturnationalpark vil potentielt kunne påvirke følsomme naturforekomster i området. Øget biodiversitet i området som potentielt udlægges til naturnationalpark vil på lang sigt også påvirke omkringliggende områder positivt. Udover hedepletvinge, der er på områdets udpegningsgrundlag, rummer Natura 2000-området mange arter, herunder flere rødlistede arter. Se desuden vurderinger i skemaet under "Arter".
Befolkningen	X		Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Planen vurderes at bidrage til at sikre og forbedre naturgrundlaget, hvilket giver mulighed for større naturoplevelser. Visse indsatser, f.eks. evt. udlægning til naturnationalpark, urørt skov og sikring af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi, vil potentielt kunne medføre ændringer i adgangen til delområder indenfor Natura 2000-området, men samtidig give befolkningen en mere spændende natur. Da det forventes, at der i forbindelse med udlægning af naturnationalpark sættes ind med tiltag der skal sikre fortsat adgang til området i bil og til fods, vurderes påvirkningen ikke at være væsentlig. Der er offentlig adgang til store dele af området.
Menneskers sundhed	X		Planen medvirker til at sikre de beskyttede naturtyper i området således, at naturen i området på sigt opnår en god-høj kvalitet. Naturområder af god-høj kvalitet er af betydning for den rekreative udnyttelse af området og dermed menneskers sundhed. Natura 2000-planen vil potentielt kunne medføre, at den rekreative udnyttelse af områder, som evt. udlægges til naturnationalpark og urørt skov, påvirkes. F. eks. kan indhegning og tilstedeværelsen af større dyr i forbindelse med evt. etablering af naturnationalpark påvirke den rekreative udnyttelse i området. Evt. etablering af naturnationalpark kan give nye muligheder i forhold til naturformidling, undervisning, og

			forskning. Samtidig kan det generelt give nye muligheder for friluftsliv, turisme og flere unikke naturoplevelser. Det vurderes samlet set, at gennemførelsen af planen ikke vil være i modstrid med hensynene til menneskers sundhed. Sikringen af en beskyttede natur vurderes i øvrigt ikke at have en sundhedsmæssig effekt.
Jordbund		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker jordbundens beskaffenhed idet at indsatsprogrammet i planen ikke omfatter tiltag som vil kunne bevirke, at stoffer eller andet materiale vil kunne påvirke jordbunden, ligesom der heller ikke graves i området. Som følge af indsatser i forbindelse med evt. etablering af naturnationalpark og sikring af en for naturtyperne mere hensigtsmæssig hydrologi, vil jordbunds fugtighed og lysindfald til jordbunden f.eks. kunne ændres. Se desuden vurderinger i skemaet under "Vand" og "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Vand	X		Natura 2000-planen rummer ikke indsatskrav for vandkvaliteten, da disse krav fastlægges i vandområdeplanerne. Natura 2000-planens indsatser vedrørende naturpleje, udtagning af lavbundslande og potentiel forbedring af hydrologi vil kunne påvirke jordbundsforholdene til at blive vådere og medvirke til at tilbageholde kvælstof og dermed medvirke til at opnå vandplanens mål.
Luft		X	Det vurderes, at Natura 2000-planens indsatser for forbedring af de beskyttede naturtyper og arter ikke vil have indflydelse på luftkvaliteten, fordi indsatserne ikke medfører emission af stoffer til luften.
Klimatiske faktorer	X		Indsatser i Natura 2000-planen kan potentielt medvirke til at mindske udledningen af CO₂, idet tidligere drænedes lande igen vandmættes med deraf mindre udledning af CO₂ i forbindelse med fx hydrologi projekter, herunder udtagning af lavbundslande.
Materielle goder		X	Det vurderes, at planen ikke påvirker materielle goder negativt, idet at realisering af indsatsprogrammet i ikke berører ejendomme eller andre værdier for den brede befolkning eller lokalbefolkninger væsentlig. Adgangen til naturområder og en højere værdi af naturen er vurderet under emnet "Flora, Fauna og Biologisk mangfoldighed", "Befolkningen" og/eller "Menneskets sundhed".

Landskab	X		Sikring og forbedring af naturgrundlaget, herunder naturplejetiltag vurderes at have betydelig effekt på landskabet i området. Landskabsværdien vurderes at øges ved at give mulighed for et varieret landskab bestående af forskellige landskabstyper. Evt. udlægning af naturnationalpark vurderes at påvirke landskabet, f.eks. i form af færre nåletræer, flere lysninger og mere lysåbent natur.
Kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.	X		Natura 2000-planens indsatser modvirker tilgroning af fortidsminder, og medvirker dermed til at sikre kulturarven. Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen vurderes ikke at berøre andet kulturarv, herunder kirker, arkitektonisk arv og arkæologisk arv.
Arter	X		Natura 2000-området rummer en lang række arter, herunder den fredede orkideer purpur-gøgeurt, plettet gøgeurt, thy-gøgeurt og sump-hullæbe, rødlistede arter som kattefod, krogneb-star, leverurt og rundfinnet radeløv. Natura2000-planen vil kunne påvirke forskellige arter i området eller arter som lever i tilstødende områder, da planen indeholder indsatser til sikring og forbedring af levesteder for arter. Planen vil bl.a. være med til at sikre velegnede levesteder for hedepletvinge, der er på områdets udpegningsgrundlag. Det vurderes, at indsatser om udlægning til urørt skov og evt. etablering af naturnationalpark vil medvirke til at sikre og forbedre levesteder for en række arter. Se desuden vurderinger i skemaet under "Flora, fauna og biologisk mangfoldighed".
Fredninger, Bekendtgørelsesfredninger og vildtreservater	X		Indsatsprogrammet i Natura 2000-planen for området vurderes ikke at stride imod områdets fredning. Fredningen har til formål at sikre de landskabelige, natur- og kulturhistoriske, kulturgeografiske og rekreative værdier i området. Natura 2000-planen forventes at bidrage positivt til dele af disse formål. Der er ingen fredningsbekendtgørelser eller vildtreservater i området.
Kumulative effekter	X		Natura 2000-planen har til formål at sikre og forbedre naturkvaliteten og habitater for arter på området udpegningsgrundlag. Evt. realisering af indsatsprogrammet i planen kan potentielt medvirke til en kumulativ positiv påvirkning i samspil med konkrete projekter samt vandområdeplanerne.

Tabel 1. Gennemgang af planens indvirkning på en række miljøforhold.

1.8 Foranstaltninger der modsvarer negativ indvirkning på miljøet

Planen har indvirkning på de faktorer, der er listet i tabel 1. Vedrørende modstridende naturinteresser følger prioriteringen Natura 2000-planens retningslinjer. For så vidt angår modstridende naturinteresser henvises til Natura 2000-planens afsnit 3.3. Se i øvrigt afsnit om grundlag for prioriteringer nedenfor.

Natura 2000 planen har fokus på sikring af den eksisterende udpegede natur i området. For visse arealer vil gennemførelsen af planen betyde, at de vil blive omfattet af en plejeindsats, som vil kunne medføre en ændret drift på arealerne. Pleje af eksisterende natur, samt udlægning af landbrugsarealer til natur vil ske efter aftaler mellem lodsejeren og kommunerne og mod økonomisk kompensation via EU's landdistriktsprogram.

Natura 2000-planens indsatser kan potentielt have betydning for befolkningens adgang på grund af ændret arealanvendelse, f.eks. som følge af hegning, evt. udlægning til naturnationalpark, etablering af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og udlægning til urørt skov. Indsatser i området kan f.eks. medføre, at færdsel uden for veje og stier med tiden kan ændre sig, f.eks. som følge af væltede træer eller vådere jordbund, ligesom nogle veje og stier kan blive mindre farbare end i dag. Hvor staten udlægger urørt skov vil adgangen til området blive sikret gennem fortsat vedligeholdelse af veje, stier og friluftsfaciliteter, så skovene fortsat vil være tilgængelige. Der kan ligeledes sikres adgang i områder, der bliver vådere, ved løbende etablering stier og evt. boardwalks.

Etablering af hegn om evt. kommende naturnationalpark vil potentielt kunne påvirke passage for fauna og mennesker ud og ind af området. En potentiel påvirkning imødekommes ved, at der laves faunapassager, huller i hegnet, låger eller færister til både biler og mennesker, som skal sikre, at fauna vil kunne bevæge sig ud og ind af området, samt at adgangen for mennesker og biler sikres og fortsat vil være mulig. Ved etablering af et totrådet kreaturhegn i ca. en meters højde kan hjortevildt, hare, ræv m.v. sagtens forcere det samtidig med at det holder kreaturer og heste inde.

Udsætning af større græssere i forbindelse med evt. etablering af naturnationalpark vil potentielt kunne påvirke følsomme naturforekomster i området. Normalt vil en påvirkning af følsomme forekomster af naturtyper eller levesteder for arter kunne undgås ved at regulere græsningstrykket eller frahegne de følsomme naturtyper og/eller levesteder for arter, der findes i området.

Natura 2000-planerne skal generelt sikre en højere kvalitet af naturen og bidrage til en større biologisk mangfoldighed. Planen vurderes derfor overordnet set ikke at have negativ indvirkning på miljøet.

1.9 Miljøvurderingens gennemførelse og grundlag for prioriteringer og valg

Natura 2000-planerne udarbejdes som følge af habitatdirektivets artikel 6. stk. 1, som fastslår, at medlemsstaterne skal iværksætte de nødvendige bevaringsforanstaltninger, hvilket bl.a. kan indebære udarbejdelse af hensigtsmæssige forvaltningsplaner, som er specifikke for lokaliteterne eller integreret i andre udviklingsplaner, relevante retsakter, administrative bestemmelser eller

aftaler. I Danmark udarbejdes Natura 2000-planer, som angiver overordnede og konkrete mål for lokaliteterne, indsatsprogram med retningslinjer og evt. mulighed for prioritere mellem forskellige naturtyper og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget ved realisering af indsatsprogrammet.

Natura 2000-planen er en overordnet statslig plan, som skal gennemføres gennem frivillige og lokale indsatser. Natura 2000-planen udarbejdes på baggrund af en basisanalyse, der bl.a. præsenterer data, redegør for relevante trusler og naturtilstanden. Natura 2000-planen danner efterfølgende grundlag for udarbejdelsen af en Natura 2000-handleplan. Natura 2000-handleplanen udarbejdes af kommunale og andre ansvarlige myndigheder, og har fokus på de forventede forvaltningsindsatser og initiativer, fordeling af indsatser mellem ansvarlige myndigheder og tidsfølgen for gennemførelsen af indsatserne.

Der kan således ikke i forbindelse med Natura 2000-plan foretage en konkret vurdering af indsatsernes miljøpåvirkning, da Natura 2000-planer ikke fastlægger hvor den konkrete indsats skal gennemføres. Miljøvurderingen er gennemført ud fra tilgængelig viden, bl.a. de oplysninger der fremgår af basisanalysen, udkast til Natura 2000-planen og det nationale overvågningsprogram, NOVANA.

I de seneste basisanalyser (offentliggjort juni 2020) redegøres der for relevante trusler, og dermed at der fortsat er behov for indsatser for at sikres den nuværende naturtilstand og på sigt opfylde habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivets mål. I tredje planperiode (2022-2027) er der fokus på at sikre mere naturlige processer og naturens robusthed bl.a. i form af sammenhængende arealer, udlæg af urørt skov og udtag af kulstofholdige lavbundslande. Derudover er der fokus på sikring af den eksisterende natur og levesteder bl.a. ved at fortsætte plejen af plejekrævende arealer, bekæmpe invasive arter, afsøge behovet for at udlægge forstyrrelsesfrie zoner og afsøge behovet for fiskeriregulering.

For denne Natura 2000-plan gennemføres en lang række indsatser for at sikre de overordnede målsætninger i planen. Overvejelserne har ført til, at der i Natura 2000-planen for område nr. 21 Ejstrup Klit, Egvands Bakker og Lien med Underlien planlægges en indsats om at arbejde for at sikre de lysåbne naturtyper en hensigtsmæssig hydrologi, drift og pleje, og for skovnaturtyperne en skovnaturtypebevarende drift og pleje. For områdets arter arbejdes der for at sikre egnede levesteder. Der arbejdes på at opnå størst mulig naturmæssig robusthed og sammenhæng i områdets natur. Der planlægges en særlig indsats for bekæmpelse af invasive arter og en grundlæggende indsats på hedearealer. Dele af området udpeges evt. som nationalpark og der er planlagt en indsats om urørt skov. Der søges endvidere udtagning af lavbundsland. Planens indsatser vurderes generelt at højne kvaliteten af områdets natur og at sikre den biologiske mangfoldighed.

Planen har til hensigt at sikre udpegningsgrundlaget og fremmer herved den biologiske mangfoldighed generelt. En målsætning for en bestemt naturtype, fugl eller art vil dog kunne indebære en nedprioritering af andre naturtyper, fugle eller arter. For området er der foretaget følgende valg:

Prioriteringen af indsatser for naturtyper, fugle og arter beror på kendskab til forekomster, bestande og specifikke behov jf. basisanalysen for Natura 2000-området. Dertil er visse arter og naturtyper på forhånd prioriterede jf. EU's habitatdirektiv da de er af fællesskabsbetydning og har et særligt fokus.

Tilgroning med vedplanter kan føre til at en naturtype ændrer sig fra lysåben til skov. Ung tilgroning med vedplanter vil generelt være af mindre værdi i forhold til biodiversitet. I Natura 2000-planen angives det, at tør hede (4030) kan prioriteres frem for nyere tilgroning med stilkeke-krat (9190).

I forbindelse med etablering af en for naturtypen hensigtsmæssig hydrologi prioriteres naturtypen klitlavning (2190) over naturtypen grå/grøn klit (2130), såfremt arealerne med grå/grøn klit er opstået som følge af kunstig afvanding og er af ringe botanisk værdi. Botanisk værdifulde forekomster af grå/grøn klit, f.eks. arealer med sjældne arter, rødlistede arter eller væsentlige lavforekomster kan ikke nedprioriteres.

Naturtypen grå/grøn klit (2130) er flere steder i området fremkommet sekundært ved afvanding, og er disse steder oftest af ringe botanisk værdi.

Ved genopretning af en for naturtypen hensigtsmæssig hydrologi for klitlavning, skal det sikres, at der ikke sker egentlig klitsø-dannelse med mindre botanisk værdi end udgangspunktet på arealet.

1.10 Overvågning

Resultatet af Natura 2000-indsatsen i forhold til udpegningsgrundlag og naturtilstanden bliver fulgt op på gennem det nationale overvågningsprogram, NOVANA, som Miljøministeriet er ansvarlig for. Desuden afrapporterer Danmark bevaringsstatus vedr. habitat- og fuglebeskyttelsesdirektivet til EU-kommissionen hvert 6 år.

Basisanalysen bygger på kortlægningsdata og udgør det nuværende vidensgrundlag om status for områdets udpegningsgrundlag i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. Basisanalysen gennemgår systematisk udpegningsgrundlaget med en beskrivelse af status for hver enkelt art, fugl og naturtype. Det er hensigten, at denne analyse opdateres i forbindelse med fremtidige planperioder.

Resume

Strategisk Miljøvurdering for forslag til Natura 2000-plan 2022-2027 for Ejstrup klit, Egvangs Bakker og Lien med Underlien (nr. 21). Miljøvurderingen sammenfatter Natura 2000-planforslagets påvirkning af miljøet.

Miljøstyrelsen
Tolderlundsvej 5
5000 Odense C

www.mst.dk